

בס"ד. שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשכ"ג.

בלתי מוגה

א. בנוגע לענינים המבוארים בפרשת השבוע,

— שהתחלתה: "ראה אנכי נותן גו' ברכה וקללה", "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל"¹, ששם "נעשו ערבים זל"ז"²; ואח"כ מדובר בענין איבוד עבודה זרה: "אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים גו' את אלהיהם וגו"³; ואח"כ מדובר בענין המשכן וביהמ"ק: "לשכנו תדרשו" ("זה משכן שילה")⁴, "אל המנוחה (זו שילה) ואל הנחלה" (זו ירושלים)⁵, "המקום אשר יבחר ה' אלקיכם בו לשכן שמו שם" (בנו לכם בית הבחירה בירושלים)⁶ —

מתעכבים המפרשים על המשך וקישור הענינים.

ובהקדמה:

אף ש"אין מוקדם ומאוחר בתורה"⁷, הרי במשנה תורה דרשינן

סמוכים⁸.

ונוסף לזה, הרי ידוע מ"ש השל"ה⁹ בפירוש "אין מוקדם ומאוחר בתורה", שאין הכוונה שהתורה הקדושה אינה מסודרת בסדר ח"ו,

— כמובן במכ"ש מעניני הבריאה, שכל דבר שבעולם, אפילו דומם, אינו בדרך מקרה ח"ו, אלא בהשגחה פרטית¹⁰, וכ"ש בנוגע לתורה שהיא "כלי אומנתו של הקב"ה", "דיפתראות ופינקסאות"¹¹, שע"ז ברא הקב"ה את העולם, הרי בודאי שכל ענין הוא בסדר מסודר. ועאכו"כ שכן הוא מצד דרגת התורה שלמעלה משייכות לעולם, "נעלמה מעיני כל ח"י"¹² —

(8) ברכות כא, ב. יבמות ד, א. וראה ראב"ן סל"ד (הועתק בהגהות מהר"ב רנשבורג ליבמות שם).

(9) שם, א. תב, ב. וראה גם לקו"ש שם ס"ע 64 ואילך. וש"נ.

(10) ראה כתר שם טוב בהוספות סקצ"ט ואילך. וש"נ.

(11) ב"ר בתחלתו.

(12) איוב כח, כא.

(1) פרש"י עה"פ.

(2) פרש"י נצבים כט, כח.

(3) יב, ב.

(4) שם, ה (ובפרש"י).

(5) שם, ט (ובפרש"י).

(6) שם, יא (ובפרש"י).

(7) פסחים ו, ב. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 62

ואילך. וש"נ.

אלא שלפעמים הוצרכו (מאיזה טעם כו') להקדים את המאוחר ולאחר את הקודם, ובאופן כזה הוא סדרם האמיתי ע"פ תורה.
וכיון שכן, יש למצוא את המשך וקישור הענינים הנ"ל בפרשת השבוע — ענין הערכות דבנ"י, הענין דע"ז, והענין דביהמ"ק.

ב. ויש לומר נקודת הביאור בזה:

כללות ענין העבודה נחלק לב' הקוין דחיוב ושלילה — "סור מרע" ו"עשה טוב". וכמו"כ בתורה — ששני דברות הראשונים ש"מפי הגבורה שמענום"¹³ מפני "שהם כללות כל התורה כולה", הם "אנכי" ו"ולא יהי' לך", חיוב ושלילה ("מצות ואזהרת ע"ז")¹⁴.

ובזה גופא — הנה סדר הענינים כפי שהם מלמעלה הוא באופן שלכל לראש הוא החיוב ואח"כ היא השלילה, שזהו הסדר ד"אנכי" ואח"כ "לא יהי' לך" (שזה הי' בדורו של אנוש¹⁵); אבל סדר העבודה למטה הוא באופן שתחילה צריך להיות "סור מרע", ואח"כ "עשה טוב".

וזהו גם תוכן שני הענינים שבפרשת השבוע: סור מרע — שלילת וביטול הענין דע"ז ("אבד תאבדון וגו'"), ועשה טוב — המשכת אלקות בעולם ע"י המשכן וביהמ"ק ("לשכנו תדרשו", "מנוחה ונחלה").

וההקדמה לכל זה היא: "ראה אנכי נותן גו' ברכה וקללה" (חיוב ואח"כ שלילה), "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל", ששם נעשו ערכים זל"ז" — שלכל לראש צריכה להיות מציאות של ציבור, שזהו תוכן ענין הערבות, שכל אחד מישראל ערב עבור חבריו¹⁶; ולאחרי שישנה מציאות הציבור דכלל ישראל, אזי נעשית על ידם כללות העבודה בשני הקוין דסור מרע ועשה טוב.

וזהו גם סדר שלש המצוות שנצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות להם מלך, להכרית זרעו של עמלק ולבנות בית הבחירה¹⁷: מינוי מלך — שע"ז ניתוסף אצל בנ"י בקבלת מלכות שמים (כמבואר בדרושי מינוי מלך¹⁸) — היא מצוה המוטלת על הציבור, וקשורה עם כללות המציאות דכלל ישראל בתור ציבור; ולאחרי כן באה העבודה בשני הקוין דסור מרע ועשה טוב — להכרית זרעו של עמלק, ולבנות בית הבחירה.

13) מכות כד, רע"א. וש"נ.

ס"ע 321).

14) תניא רפ"כ.

17) סנהדרין כ, ב. ספרי פרשתנו יב, יו"ד.

15) ראה רמב"ם ריש הלי' ע"ז.

רמב"ם ריש הלי' מלכים.

16) ולהעיר גם מפתגם כ"ק מו"ח

18) סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך

אדמו"ר: "יחיד הוא רבים" (סה"ש תש"ט

בתחילתה (דרמ"צ קח, א).

ג. ויש לקשר ענין זה עם הזמן שבו קורין פרשת ראה¹⁹ — שבת ר"ח אלול או שבת (שלפניו, שעם היותו עדיין בחודש אב, הרי בו) מברכים חודש אלול:

ובהקדם מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחת חג הפסח תרצ"ד²⁰ אודות האווירה של חודש אלול בליובאוויטש, שמאמרי החסידות של שבת מברכים אלול שהיו מתחילים "אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול", או "השמים כסאי" (בשבת ר"ח), או "ראה אנכי נותן לפניכם היום", היו כבר חדורים ברוח של חודש אלול ("אלול'דיקע"), והיינו לפי שגם פרשת ראה שייכת לחודש אלול.

ויש לומר, שמצד השייכות הפנימית דפרשת ראה לחודש אלול, הנה מאמרי אלול שבלקוטי תורה — שסודר ע"י אדמו"ר הצ"צ — נכללו בפרשת ראה, ולא בפני עצמם (בכותרת מיוחדת), כדרושי ר"ה, שבת תשובה ועוד²¹.

ובנוגע לעניננו:

כללות העבודה דחודש אלול — סיום ותיקון השנה החולפת, וההכנה לשנה הבאה לקראתנו לשלום, החל מר"ה, שבו נעשה בנין המלכות כו' — היא בב' הקוין דסור מרע ועשה טוב, שהם בדוגמת ב' הענינים דאיבוד ע"ז ובנין המשכן וביהמ"ק שבפרשת ראה.

ויש להוסיף, שענין התשובה שבחודש אלול הוא לא רק בנוגע לתיקון הענינים הבלתי רצויים ("סור מרע", "אבד תאבדון"), אלא גם בנוגע להוספה ועלי' בקדושה גופא, שדוגמתו בפרשת ראה היא העלי' בקדושה גופא מהמשכן למקדש (ועד"ז במשכן גופא — מהמשכן שבמדבר למשכן שילה; וכן בביהמ"ק גופא — מבית ראשון לבית שני, עליו נאמר²² "גדול יהי כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון").

וכמו"כ מודגש בחודש אלול — שענינו הוא ההכנה לר"ה — ענין האחדות של בני' (בדוגמת ענין הערכות שבפרשת ראה), כמובן מדברי רבינו הזקן בלקו"ת²³ בביאור הטעם שלעולם קורין פרשת נצבים קודם ר"ה, "אתם נצבים היום כולכם", להיות לאחדים כאחד.

21 ראה גם תו"מ סה"מ אלול ס"ע רל ואילך.

22 חגי ב, ט. וראה ב"ב ג, סע"א ואילך.
23 ר"פ נצבים.

19 ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).

20 ס"ד (לקו"ד ח"א קטז, א).

וע"פ מ"ש²⁴ "ברכנו אבינו כולנו כאחד", הרי עי"ז ניתוסף
בברכותיו של הקב"ה לשנה הבאה, לכתובה וחתימה טובה.

* * *

ד. ע"פ האמור לעיל (ס"ב) שענינו של המשכן וביהמ"ק הוא
לפעול גילוי אלקות בעולם, "ושכנתי בתוכם"²⁵, דירה בתחתונים, מובן,
שביהמ"ק הוא היסוד של העולם.

ובהקדמה²⁶:

אמרו רז"ל²⁷ "שבעה דברים קדמו לבריאת העולם", וא' מהם הוא
ביהמ"ק.

אבל, אין לומר שמצד קדימת ביהמ"ק לעולם נעשה ביהמ"ק היסוד
של העולם, כי, נוסף לכך שענין זה אינו שייך לביהמ"ק דוקא, שהרי
מלבדו יש עוד ששה דברים שקדמו לעולם, הנה הדברים שקדמו לעולם
הם למעלה מן העולם (אף שמזה גופא שקדמו לעולם, מוכח, שיש להם
שייכות לעולם), שלכן נימנו בין הדברים שקדמו לעולם גם ענינים
רוחניים, כמו תורה ותשובה ושמך של משיח, שאינם יכולים להיות היסוד
של העולם, שהוא גם יסוד כפשוטו, שצריך להיות דבר גשמי, כמו העולם
עצמו.

ולהעיר, שבעולם למטה הנה היסוד הוא למטה מהבנין, אבל
לאמיתתו של דבר — כפי שהוא למעלה, ששם מתגלים כל הענינים כפי
שהם לאמיתתם (ולא כפי שבאים למטה באופן של העלם והסתר) — הנה
היסוד הוא למעלה מהבנין²⁸. ויש לתווכ' ב' הענינים — ע"פ הידוע שכל
הגבוה ביותר יורד למטה ביותר²⁹, ולכן היסוד הוא למטה, וככל שיהי'
מושגת למטה יותר, אזי הבנין שמיוסד עליו יהי' חזק יותר. ועד"ז בנוגע
לענין ההעלאה, כהמשל שמביא רבינו הזקן³⁰ ש"כשצריכים להגבי' איזה
דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר, צריכים לאחוז בחלקים
התחתונים שבו דוקא, כמו בהגבהת כותלי בית, שצריכים להתחיל להגבי'

28 ראה פרדס שכ"ג פ"י מע' יסוד.
אוה"ת שמות (כרך ז) ע' ביתקלב. לקו"ד ח"א
סז, סע"א ואילך.

29 ראה לקו"ת פרשתנו יט, ג. ובכ"מ.
30 תו"א בראשית ד, א. וראה לקו"ת
נצבים מה, א. וראה גם תו"מ סה"מ כסלו ע'
קצה הערה 19.

24 ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.
וראה תניא פל"ב.

25 תרומה כה, ח.

26 בהבא לקמן — ראה גם אג"ק חכ"ג
ע' קצה.

27 פסחים נד, א. ב"ר פ"א, ד. וש"נ.

הקורה התחתון דוקא, ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל, לא הי' מגבי' התחתונים".

וזוהי המעלה המיוחדת דביהמ"ק, שנוסף לכך שקדם לעולם, הרי הוא גם היסוד של העולם — כדאיתא בגמרא³¹ בנוגע ל"אבן (ש)היתה שם (בקדש הקדשים) .. ושתי' היתה נקראת" (שגם לאחרי שחרב ביהמ"ק לא נגע בה החורבן ונשארה בקיומה³²), ש"ממנה הושתת העולם", והיינו, שזהו יסוד העולם³³.

וענין זה הוא לא רק בנוגע לאבן השתי', אלא גם בנוגע לכללות ביהמ"ק, כפי שדרשו רז"ל במסכת סנהדרין³⁴ על הפסוק³⁵ "כי השתות יהרסון", שקאי על ביהמ"ק. וגם המ"ד שמפרש פסוק זה על (צדיקים) "חזקי' וסיעתו", לא פליג בגוף הדבר שביהמ"ק הוא שתי' ויסוד העולם.

וככל הענינים, הנה גם ענין זה נוגע להלכה — כפי שמצינו בירושלמי פסחים³⁶: "נשייא דנהגן דלא למישתי' (שלא לסדר ולערוך החוטין שהולכין לאורכו של בגד מלשון או בשתי' או בערב) מן דאב עליל (מר"ח אב ואילך), מנהג, שבו (בחודש אב) פסקה אבן שתי', מה טעם, כי השתות יהרסון".

וזוהי מעלת ביהמ"ק הגשמי, שלהיותו היסוד של העולם הגשמי, הנה על ידו נפעלה השראת השכינה בעוה"ז הגשמי, וזהו העילוי שניתוסף ע"י ביהמ"ק גם לגבי מ"ת, שהרי גילוי השכינה שהי' במ"ת לא פעל בגשמיות העולם, ואילו פעולת ביהמ"ק היא בגשמיות העולם³⁷.

אך לא די בעצם המציאות של ביהמ"ק, שהרי כל הענינים צריכים להיות ע"י עבודה (וכשם שלא די בהקדמת נעשה לנשמע, אלא צריך להיות קיום המצוות בפועל ממש), ולכן צריכה להיות גם עבודת האדם בביהמ"ק — הקרבת הקרבנות וכו', שע"ז דוקא נעשית השראת השכינה בביהמ"ק, וכפי שרואים ב"משכן דאיקרי מקדש"³⁸, שהשראת השכינה ביום השמיני למילואים — "ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח גו"³⁹ — היתה רק אחרי וע"י קרבנותיו ועבודתו של אהרן⁴⁰, אע"פ שגם

(31) יומא נד, ב.

(32) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך א ע' פה ציון 14). וש"נ. וראה גם התוועדויות

תנשא"ח ד' ע' 204. ס"ע 217. ועוד.

(33) פיהמ"ש להרמב"ם שם.

(34) כו, ב.

(35) תהלים יא, ג.

(36) פ"ד ה"א (ובקה"ע).

(37) ראה לקו"ש חכ"א ע' 150 ואילך. וש"נ.

(38) עירובין ב, א. וש"נ.

(39) שמיני ט, כד.

(40) פרש"י שם, כג.

במשך שבעת ימי המילואים היתה הקמת המשכן ע"י משה, שהי' שקול כנגד כל ישראל⁴¹.

ה. ובפרטיות יותר⁴²:

ידוע מ"ש הרמב"ן⁴³ ש"עיקר החפץ במשכן (ומקדש) הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון".

אבל הרמב"ם כתב בסהמ"צ⁴⁴: "ציוונו לבנות בית הבחירה לעבודה בו יהי' ההקרבה כו' ואליו תהי' ההליכה ועלי' לרגל כו' והוא אמרו ית'²⁵ ועשו לי מקדש". ועד"ו הוא ברמב"ם ריש הל' ביהב"ח ובסהמ"צ שורש יב.

וכיון שמקרא מלא הוא בנוגע לכוונת מ"ע זו ד"ועשו לי מקדש" שהיא "ושכנתי בתוכם", וכן בנוגע למקום ה"ושכנתי" שהוא הארון (כהובא ברמב"ן) — הרי אי אפשר לומר שהרמב"ם חולק בזה על הרמב"ן; וראי' (ועכ"פ — זכר) לדבר גם מדברי הרמב"ם עצמו⁴⁵, וז"ל: "וצונו אנחנו שנבנה היכל לשמו יתעלה ונשים בו הארון שיש בו כו'". ועכצ"ל, שגם לדעת הרמב"ם החפץ במקדש הוא מנוחת השכינה, ובעיקרה הוא על הארון, ובמילא מובן שבו תלוי' גם שלימות קדושת המשכן.

— ולכן המשכן בזמן שלא הי' בו הארון, הי' לו דין במה גדולה⁴⁶. ואין להקשות מהא דביהמ"ק בקדושתו גם לאחר שנגזר (ואפילו לאחר שניטל) הארון⁴⁷ — כי הוא לפי ש"שכינה אינה בטילה"⁴⁸; משא"כ המשכן שהי' מלכתחילה רק "לפי שעה", דירת עראי, ולא מנוחה ונחלה. —

אלא, שהרמב"ם מדבר בענין המצוות שנצטוו בני' לעשות בבית הבחירה (עבודת האדם), והרמב"ן מדבר בענין וחפץ אשר במשכן עצמו,

לקו"ש חל"ו ע' 192 ואילך — משיחות ש"פ ראה וש"פ תבוא שנה זו.

(43) ר"פ תרומה. וראה ג"כ רמב"ן עקב יו"ד, ה.

(44) מ"ע כ.

(45) מו"נ ח"ג פמ"ה.

(46) תוספתא זבחים ספ"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ט, ב.

(47) יומא נג, ב.

(48) רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ו.

(41) דב"ר פי"א, יו"ד. וראה מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו.

(42) מכאן עד סו"ס"ח — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (בתוספת כמה פרטים משיחת ש"פ תבוא), ונדפס (בתור הערות לשיחה דלקמן סי"ד), בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1346 ואילך (ובשינויים קלים באג"ק שבהערה 26). במהדורות זו נעתקו הדברים במקומם בפנים השיחה, וכן ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה. וראה גם

שהוא "ושכנתי", השראת השכינה שהיתה בו מלמעלה. וענין זה הי' בעיקר ע"י הארון, שבו לא היתה שום עבודה (כמו בשאר כלי המשכן), וענינו הוא כלי להגילוי שלמעלה.

[וצע"ק מענין ההזי' על בין הבדים וכו'. וי"ל, בהקדם התמי', איך הי' בזה כל אותן השנים שהי' המשכן בנוב וגבעון, והארון בקרית יערים ועיר ציון. וע"כ צ"ל שהעיקר בזה מקום (בדי) הארון שבקדה"ק. אבל קשה למ"ד דהזי' על הכפורת צריך שיגע בכפורת⁴⁹. ועכצ"ל, דגם לדידי' אינו מעכב כלל; ונוב וגבעון יוכיחו. ועצ"ע].

ו. ועפ"ז יש לפרש מה שהרמב"ם לא מנה עשיית הארון במנין המצות (ובפרט שמנה משאו בכתף)⁵⁰, ולא עוד אלא שבסהמ"צ שם כשמבאר הטעם שאינו מונה את עשיית "המנורה והשלחן והמזבח וזולתם" כי "כלם מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש", אינו מזכיר כלל את הארון:

ובהקדמה — שלכאורה יש לתרץ, שזהו לפי שהארון ענינו רק כלי שיהי' "ושכנתי בתוכם", וזהו כללות ענין כל התומ"צ, "ואיך ראוי למנות הציווים הכוללים התורה כולה"⁵¹. והציווי לעשות הארון, אף שהוא "מעשה מיוחד", הרי ענינו — כולל עניני "התורה כולה" ו"המצות כולם", ולכן נחשב כציווי כולל⁵².

— ובכ"ז נמנה בנין ביהב"ח, אף שענינו "ושכנתי בתוכם", כי בבנין ביהב"ח ישנם עוד ענינים: ההקרבה וכו', והם הם שנמנו בתרי"ג המצות; משא"כ בארון (ונתינת הלוחות בארון — לפי זה — אינה אלא פרט מעניני (קדושת) הארון, או שאינה לדורות).

ובכ"ז מונה הרמב"ם מ"ע דמשא בכתף ומל"ת דלא יסורו, כי אין תלוי' בזה קדושת הארון וענינו ד"ושכנתי בתוכם", כי אם ציווי מיוחד הוא לכהנים שישאורו בכתף וכו'.

(זו). ושניהם הובאו בסהמ"צ שם*.

49) ירושלמי יומא פ"ה ה"ד.

50) ראה השקו"ט בכ"ז בארוכה בפי' רי"פ פערלא לסהמ"צ לרס"ג בסופו פרשה נב.

51) סהמ"צ שרש ד'. וראה נ"כ שם.

52) וכמו בתשובה, שיש בה ב' ענינים: העיקר — קבלת קיום כל התומ"צ להבא, וזהו ע"ד הציווי "קדושים תהיו" (ר"פ קדושים), וגם: חרטה על העבר — וזהו ע"ד הציווי "וערפכם לא תקשו עוד" (עקב י"ד,

*) ממענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתי"ק (נעתק בתו"מ חל"ה ע' 15 הערה. וש"נ. ושם: והחידוש מיוחד שבתשובה הוא רק ענין הידוי דברים (שהוא "מעשה מיוחד"), ונמנה במנין המצוות (סהמ"צ מ"ע עג). — וראה בארוכה לקו"ש חל"ח ע' 18 ואילך).

אבל, פי' זה בשיטת הרמב"ם דוחק הוא, דסו"ס כיון שיש ציווי על "מעשה מיוחד", עשיית הארון — למה לא יכנס במנין המצות? ומה בכך שענינו כולל, כיון שנוסף ציווי "מעשה מיוחד". ולא עוד אלא שכש"כ הוא ממצות עשה דאמונת ה' שמונה הרמב"ם⁵³, אף שענינה כולל עוד יותר⁵⁴.

ז. ולכן נ"ל פי' שיטת הרמב"ם באופן אחר, ובהקדם התמי' גדולות:

(א) למה השמיט הרמב"ם כל דיני עשיית הארון?

(ב) איך זה נטל יאשיהו הארון ממקומו שנצטוו בני' לשומו שם וגנזו? ובש"ס⁵⁵ מוכח שלא הי' זה ע"פ הציוריו⁵⁶ וכיו"ב, כי אם שדאג שמא יגלה לבבל לאחרי זמן?

ולתרץ כל הנ"ל י"ל — דמעשה יאשיהו⁵⁷ מוכיח דקראי כפשוטם, דעשיית הארון והבאתו לקדה"ק הוא אך ורק כדי שיהי' "ונועדתי לך שם"⁵⁸. ולאחרי שנעשה זה ובאופן ד"אינה בטילה" לעולם⁵⁹ — שוב לא

(53) סהמ"צ מ"ע א'.

(54) ולהעיר מסהמ"צ להצ"צ ריש מצות האמנת אלקות (דרמ"צ מד, ב).

(55) יומא נב, ב.

(56) ויתירה מזה: אפילו אם הי' נביא מצוה על זה, לא הי' יאשיהו רשאי לעשות כן, כי, המצוה לשמוע לדברי נביא לעקור מ"ש בתורה אינה אלא כ"שיהי' הדבר לפי שעה" (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"ג), אבל לא באופן של קביעות (מהנחה בלתי מוגה).

(57) שמלך כשר הי', וכמסופר בתנ"ך (מלכים"ב כג, כה) ש"כמוהו לא הי' גו" (מהנחה בלתי מוגה).

(58) תרומה כה, כב.

(59) שלכן נשאר ביהמ"ק בקדושתו גם לאחר שנגזו (ואפילו לאחר שניטל) הארון, כנ"ל מדברי הרמב"ם ש"שכינה אינה בטלה", ולכן "אע"פ שהמקדש היום חרב בעונותינו,

(*) ולהעיר, שכל דבר שבקדושה אינו נעקר לגמרי מכל וכל כו' (ראה ע"ח שער ד פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. תניא אגה"ק ביאור לסימן ז"ך (קמז, א)).

חייב אדם במוראו .. שנאמר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם, אף מורא מקדש לעולם, שאע"פ שחרב בקדושתו עומד" (רמב"ם ביהב"ח פ"ז ה"ז).

ועפ"ז יתורץ בנוגע לבית שני***, עליו נאמר "גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", אף שלא הי' בו הארון*** — כי, לאחר עשיית והבאת הארון לקד"ק נשארה לעולם השראת השכינה**** (מהנחה בלתי מוגה).

** (ראה גם לקו"ש חל"ו ע' 195 ואילך, ובהנסמן שם.

*** (דבשלמא בנוגע לשאר הדברים שהיו חסרים בו (שהרי חמשה דברים חסרו בבית שני — יומא כא, ב), אפשר לומר שהם דברים טפלים, ובמקומם היו בב"ש מעלות אחרות (כמו הגדלות בבנין ובשנים), משא"כ בנוגע להארון שהו"ע עיקרי בביהמ"ק.

**** כולל גם באופן שמורה על החיבה שבין הקב"ה לישראל, כפי שהתבטא בעמידת הכרובים באופן ש"פניהם איש אל אחיו", "כמעט איש וליוות", כחיבת איש ואשה (ראה

מצינו מצוה בעשיית הארון. אלא שכל זמן שישנו (ולאחרי שיתגלה לעת"ל) — נצטוו לשאתו בכתף ושלא יסירו הבדים.

ולכן לא נמנית עשיית הארון במצות (לדורות) ולא הובאו דיני עשייתו, כי "מאי דהוה הוה"⁶⁰, ומזמן בנין ביהמ"ק הא' — אין כל ציווי בזה.

ובזה מתורץ ג"כ הא דבמלחמות פלשתים וכיו"ב לא גנוז את הארון עד עבור המלחמה (וע"ד שעשה יאשיהו) — וע"פ הנ"ל מובן, כי, במשכן שילה וכו', נטילת הארון ממקומו היתה מבטלת ה"ונועדתי לך שם", שהרי בנטילתו הי' למשכן רק קדושת במה גדולה וכנ"ל (והטעם — שהיתה רק דירת עראי),

— ורק במקום פקו"נ (מיתת אנשי בית שמש⁶¹ ומיתת עוזה⁶²) הותר שלא להחזיר הארון למשכן.

וע"פ הנ"ל, מעשה יאשיהו — ראי' חזקה לשיטת הרמב"ם דאין מ"ע כלל (משנבנה ביהמ"ק) לעשות ארון. — ולפע"ד כ"ז ברור וגם פשוט.

אלא שמ"מ הוצרך יאשיהו לגנוז את הארון בביהמ"ק דוקא, ולא במקום אחר, כי, אף ש"שכינה אינה בטילה", מ"מ, לכל הדעות כמה דרגות בהשראת השכינה שבביהמ"ק, כמפורש ביומא⁶³, ונצטוו במ"ע נצחית — שבביהמ"ק תהי' אותה דרגת ההשראה שבאה ע"י שהכניסו לשם הארון באופן דדירת קבע. ובעת שישראל זוכין יש דרגא נעלית מזו⁶⁴: כשהארון נמצא (עכ"פ גנוז) בביהמ"ק, כשנמצא במקומו בקדה"ק וכו'⁶⁵.

ח. אלא שעדיין יש להבין:

לדעת המ"ד (הובא לעיל) דהזי' על הכפורת צריך שיגע — אין זה גנו יאשיהו את הארון, שהרי (עכ"פ לכתחילה) צריך שיגע.

60 יומא ה, ב. ועוד.

61 שמואל-א ו, יט.

62 שמואל-ב ו, ז.

63 כא, ב. וראה גם תניא פנ"ג.

64 ופשוט דיש עוד למטה מזו, ועד

ד"אכל בי עשרה — אפילו רשע גמור (תניא

ספ"א) — שכינתא שריא" (סנהדרין לט, א).

ועייג"כ תניא אגה"ק סכ"ג.

65 ראה לקו"ש חכ"א ע' 159 ואילך.

יומא נד, סע"א ואילך. ב"ב צט, א ובפרש"י —

שענין זה הי' גם בזמן החורבן, כמארז"ל (יומא

שם) "בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים

(לא הכרובים דמשה שהיו ע"ג הארון, אלא

הכרובים שעשה שלמה) המעורין זה בזה",

שזהו ע"ד שאמרו רז"ל (יבמות סב, ב) "חייב

אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא

לדרך", ועד"ז בנוגע להקב"ה וכנס"י (ראה

תר"מ סה"מ אדר ע' צה. ושי"ט).

וי"ל:

א) דהדאגה דיגלה לבבל מספיק כוחה לגנוז הארון בזמן שאין כל חיוב (אפילו לכתחילה) שיהי' בקה"ק, אף שלאח"ז בדרך ממילא לא תוכל להיות הנגיעה ביוהכ"פ (וכמה דוגמאות לזה, ואפילו בחיוב ואיסור ברור⁶⁶).

ב) מ"ד דצריך שיגע — יסבור כמ"ד דלא גנוז יאשיהו (אלא שניטל הארון לבבל), ודלא כפסק הרמב"ם⁶⁷ — דנגנוז.

ט. וע"פ האמור לעיל שיש בביהמ"ק שני ענינים: ביהמ"ק עצמו שענינו השראת השכינה, והעבודה בו — יש לבאר המשך הענינים בפרשת השבוע באופן אחר, בעומק יותר:

"ראה" — הסתכלות חזקה — שתכלית הכוונה היא בענין המשכן והמקדש, שענינם הוא השראת השכינה, שנקראת כן ע"ש "ושכנתי בתוכם"²⁵ שנאמר בעשיית המשכן, ומשם תפשט השכינה בכל העולם, להיות לו ית' דירה בתחתונים⁶⁸. וזהו גם ענינו של ר"ה, בנין המלכות.

וענין זה נעשה ע"י כללות עבודת בני בתור ציבור — ענין הערבות ("ברכה וקללה", "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל").

ועבודה זו נחלקת לב' קוין: סור מרע — איבוד ע"ז, ועשה טוב — העבודה במשכן ומקדש ("שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עלולתיכם וזבחיכם וגו'").

* * *

י. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה ראה אנכי נותן לפניכם היום גו'.

אח"כ צוה לנגן הניגון "סטאָו יאָ פיטו".

* * *

יא. בשיחת⁶⁹ חג הפסח הנ"ל (ס"ג) מתאר כ"ק מו"ח אדמו"ר את מצב הרוחות בחודש אלול בליובאוויטש. ובתחילת הפיסקא שם: "נאָך שבת נחמו האָט מען שוין אָנגעהויבן לערנען נאָך מעריב לקיים מ"ש⁷⁰

69) מכאן ואילך הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ס"ע 1344 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה. (70) איכה ב, יט.

66) ראה בזה שדי חמד אס"ד מע' יוהכ"פ ס"א סק"י. וש"נ לש"ס, ראשונים וכו'.
67) הלי' ביהב"ח רפ"ד.
68) ראה תנחומא בחוקותי' ג. נשא טו. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

"קומי רוני בלילה"⁷¹, און ווען עס איז אָנגעקומען שבת מברכין אלול האָט מען שוין אָנגעהויבן פילן דעם אלול-אויך כו"⁷².

ואינו מובן: מדוע סידר את ב' הענינים — ההוספה בלימוד לאחר שבת נחמו, וההנהגה דחודש אלול — בפסקא אחת⁷³, והרי לכאורה שני ענינים שונים הם?

וביותר אינו מובן, דבפסקא שלפנ"ז מצייר את ההנהגה ד"בין המצרים". והרי ההנהגה הקשורה בשבת נחמו שייכת לכאורה להנהגה דבין המצרים, כי הנחמה (דשבת נחמו) היא על הענינים דבין המצרים, וא"כ, הרי מתאים לכאורה לסיים את הפסקא ע"ד בין המצרים בענין ההנהגה שלאחרי שבת נחמו (ומסיימין בטוב⁷⁴), והפסקא שלאחרי זה — להתחיל בהנהגה דחודש אלול?

יב. ויש לבאר ע"ד הידוע בענין התשובה — נקודה התיכונת דחודש אלול — אשר אף שהתשובה היא למעלה מהתורה (שלכן מכפרת היא גם על הפגמים ועברות דת"ת), מ"מ "גילוי" כל ענין התשובה הוא ע"י התורה דוקא⁷⁵.

וכן בנוגע לעבודת האדם: עם היות שעיקר העבודה בחודש אלול הוא עבודת התשובה, אעפ"כ, זה עצמו "מתגלה" ע"י ת"ת; בכדי לידע גודל הכרח התשובה ואיך לשוב וכו', צריך להוסיף ולהרבות בלימוד התורה, ובפרט בלימוד פנימיות התורה⁷⁶, המבארת את עניני התשובה באר היטב⁷⁷.

ולכן סידר כ"ק מו"ח אדמו"ר את ענין ההוספה בלימוד בפסקא אחת עם ההנהגה דחודש אלול, שמרמז בזה, שהעבודה דחודש אלול — תשובה — קשורה היא בהוספה בלימוד התורה.

71 ראה תרגום לאיכה שם. תמיד ספ"ד. של אלול כו'. ב"ח ומג"א סרל"ח*.

72 = לאחרי שבת נחמו התחילו כבר ללמוד אחרי מעריב .. וכאשר הגיע שבת מברכין אלול התחילו כבר להרגיש את האויר נדה. ועוד.

73 רשימת השיחה וגם חלוקת הפסקות, (73) ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח.

74 ויתא ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר בעצמו.

75 ראה פרש"י סוף איכה. תוס' סוף נדה. ועוד.

76 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח.

77 ויתא ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר בעצמו.

78 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח.

79 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח.

80 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'תח.

(*) ושם: "האחרונים קבלו לומר משכבי עד קומי משכבי, ומקומי עד שכבי קומי", "מתשעה באב שאומרים קומי (רוני בלילה) עד חג השבועות שאומרים שכבי (עד הבוקר) רות ג, (ג), קומי, חייב לקום קודם אור הבוקר, בראש אשמורת, ללמוד, כיון דהלילות ארוכים".

וכפירוש סיום הכתוב⁷⁸ "אני לדודי ודודי לי" — ר"ת אלול⁷⁹ —
 "הרועה בשושנים", "דב' שושנים" — ב' פירושים⁸⁰: תליסר עלין דרחמי
 (מקום התשובה), וששונים בתורה.

יג. ב' בחינות בתורה⁸¹: א) בחינת גשם דתורה, אתעדל"ע שע"י
 אתעדל"ת. ב) בחינת טל תורה, אתעדל"ע מצד עצמה.

וגם בחינה זו ישנה באופן לימוד התורה⁸² ע"י האדם; באופן זה
 "הדיבור של האדם הוא בתכלית הביטול בעצמותו, עד שאין הדיבור בא
 מצד עצמו כלל, אלא נדבר בו דבר ה' זו הלכה ממילא ומאליו"⁸³,
 וכמ"ש⁸⁴ "תען לשוני אמרתך", כעונה אחר הקורא⁸⁵.

יגמה"ר הם למעלה מהשתלשלות, בחינה שאין אתעדל"ת מגיע
 שם. ומזה מובן, ששייכות יגמה"ר לתורה היא, בעיקרה, ללימוד התורה
 באופן ד"תען לשוני אמרתך".

יד. שייכות לימוד התורה באופן דתכלית הביטול — לחודש
 אלול, גם מרומז הוא ע"י הזכרתו בתחלת פרשת ראה (שקוראין בר"ח
 אלול או בשבת שלפניו): "כי אם אל המקום אשר יבחר גו' אל המנוחה
 ואל הנחלה גו' והי' המקום אשר יבחר ה' אלקיכם בו לשכן שמו שם",
 "בנו לכם בית הבחירה בירושלים" (כנ"ל ס"א):

"עיקר החפץ במשכן (ומקדש) הוא מקום מנוחת השכינה שהוא
 הארון"⁴³, וענין הארון הוא: א) תורה, כמ"ש⁸⁶ "אין בארון רק שני לחות
 האבנים", ב) בארון לא הי' שום עבודה (כמו בשאר כלי המשכן); ענינו
 הוא שהי' כלי להגילוי שמלמעלה — "ונועדתי לך שם ודברתי גו'"⁸⁷
 (כנ"ל בארוכה). ודוגמתו — לימוד התורה בתכלית הביטול⁸⁸.

השמים", שהאדם לא הי' צריך לעשות

78) שה"ש ו, ג.

מאומה, והי' מוצא את עומר המן השייך אליו

79) שעה"פ עה"פ. ועוד.

מן המוכן (מהנחה בלתי מוגה).

80) ב' הפירושים הובאו בד"ה אני לדודי

83) לשון הלקו"ת פקודי ו, א.

(השני) שבלקו"ת (פרשתנו לג, א ואילך).

84) תהלים קיט, קעב.

וקישור ב' הפירושים — בד"ה וככה תרל"ז

85) ראה בכ"ז ד"ה וככה תרל"ז פס"ז ואילך

פס"ט (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקסא ואילך).

86) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנה ואילך). להבין

81) לקו"ת האזינו עה, ד ואילך.

כו' אלי' הי' שכיח; אד' שפתי תפתח תרכ"ז

82) ובוה חלוק לימוד התורה מקיום

87) סה"מ תרכ"ז ע' תסב ואילך; ע' תסט ואילך).

המצוות — שהם בדוגמת "לחם מן השמים"

86) מלכ"ס א, ט.

ו"לחם מן הארץ" — שענין קיום המצוות

87) ולהעיר, שגם גילוי מלמעלה —

הוא מה שהאדם צריך לעשות בעצמו (לחם

אתערותא דלעילא — צריך כלי.

מן הארץ), ואילו לימוד התורה הוא "כעונה

וע"ד שמצינו בנוגע לענין הבת-קול

אחר הקורא" (כפנים), בדוגמת "לחם מן

טו. ההוראה מהנ"ל בנוגע לפועל:

בימי חודש אלול — וגם בהימים שלפני זה, משבת נחמו — צריך להרבות בלימוד התורה — גליא דתורה ובפרט בלימוד פנימיות התורה. (ומה שלא השלימו בהימים שמשבת נחמו עד עכשיו, צריך להשלים בהימים שמכאן ולהבא, ובאופן ד"כפלים לתושי"י⁸⁹, כמבואר באגה"ת פ"ט).

והלימוד צריך להיות בביטול — "תען לשוני אמרתך",

שעי"ז תומשך ההשפעה מלמעלה⁹⁰ באופן דצדקה⁹¹ — כהצירוף דשם הוי' שמאיר בחודש אלול⁹²: ס"ת "וצדקה תהי' לנו כי"י⁹³ — צדקה, ולא שכר מוגבל כפי ערך העבודה,

בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בכני חיי ומזוני רויחא.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "והריקותי לכם ברכה", והניגון "הושיעה את עמך"].

שבארון כו' נמשך בהם גילוי בחי' תהלה להיות התהללו כו"י (לקו"ת שה"ש ב, סע"ג). (89) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו. (90) ועד להמשכה מעצמות ומהות, שזהו מה שרוצים בני"י. ובלשון רבותינו נשיאינו — שקיימים לעד, ולכן לא שייך לומר עליהם "הקודמים" — "הברכות נתונות לך" (ב"ר פל"ט, יא. פרש"י לך לך יב, ב). — מהנחה בלתי מוגה.

(91) ולהעיר, שגם אלו שיכולים לתבוע "בורוע" (ראה ברכות יז, ריש ע"ב), מוטב שיבקשו ויקבלו בתורת צדקה (מהנחה בלתי מוגה).

(92) משנת חסידים* ריש מס' אלול.

(93) ואתחנן ו, כה.

שיוצאת ומכרזת בכל יום כו' (אבות פ"ו מ"ב. ועוד), דלכאורה קשה: מי הוא השומע כו'? ומבאר הבעש"ט, שעצם הנשמה למעלה שומעת הבת-קול, ומזה נמשך גם למטה כו' (ראה כתר שם טוב בהוספות סק"א-ב. וש"נ). והרי הבת-קול הו"ע של אתעדל"ע, ואעפ"כ, יש צורך ב"כלי", שלכן, רק מי שיש לו נשמה, יש לו "אוזן שומעת", וכמו הבת-קול "שוכו בניים שובבים חוץ מאחר" (חגיגה טו, א), שגם "אחר", שעליו נאמר "חוץ מאחר", כיון שהיתה לו נשמה, הי' "כלי" לשמוע את ה"בת קול".

אלא, שדוגמא זו (ל"כלי" לאתעדל"ע) היא בקצה היותר תחתון; ובקצה העליון — הרי זה ע"ד הארון שהוא "כלי" להגילוי ד"ונועדתי גוי" (מהנחה בלתי מוגה).

(88) ולכן נאמר הפסוק (דברי הימים-א טז, יו"ד) "התהללו" (לשון נפעל) כשהביאו את הארון לירושלים, "שאו ע"י גילוי אלקות

(* וכדברי הצ"צ (פס"ד ליו"ד סקט"ז) שיש לסמוך על דבריו שהם בודאי דברי האר"ז' יותר משאר המקובלים (מהנחה בלתי מוגה).